

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов!

23-шо (3619) №,
2023 ий 9 июнь,
кугарня.

Ямде лий

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Йолташеш уло - куане

9 июнь — Йолташ-влакын тўнямбал кечышт.

Авторын фотожо.

«Кайык шулдыржо дене виан, айдеме — келшымаш дене», — маныт калыкыште. Куаным пырля пайлаш, шўлыккан улмо годым энгертыш лияш чын йолташ кўлеш. Келшымаш иза-ака, пырля тунемме, уремыште модмо ўдыр але рвезе коклаште лийын кертеш. Тыгай ўшанле йолташ-влакым Волжский район Ёлыл Азьял воктене эртаралтше курыкысо куржталмаште вашлийна. Тагасымаш «Ямде лий» газетын да Марий радион 90 ияш лўмгечыштлан пўлеклалтын.

Лиана Фёдорова, Артём Никифоров, Денис Гусев, Давид Тимофеев (снимкыште) спорт тагасымашлашке чўккыдын ушнат. Пўтгьял школышто пырля тунемме йолташ-влак Денис ден

Лиана классыштышт эн писе улыт. Куржталмаште чыланьштым ончылат. Денис Артём изаж ден аваже Галина Петровна ончен кушкеш. Нуно спорт дене пенгыде кылым кучат. Шўргыял гыч Давид — Денисын эн лишыл йолташыже. Вашлиймышт годым спорт нерген чўккыдын мутланат. Куту сенымашке шуаш шонат.

— *Йолташнан куржмыж годым тудын верч тургыжланена. «Тый керат, писынрак-писынрак!» манын кычкырена. Юзо виан шомакна сенаш полша,* — ойлат ўдыр-рвезе-влак.

Тиде тагасымаштат йолташ-шамыч шке ийготанышт-влак коклаште ончылно лийыныт.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

ПОДПИСКЕ

5-15 июньышто Россий мучко Подписчикын декадыже эртаралтеш.

2023 ийын кокымшо пелийжылан «Ямде лий» газетлан шулдырак ак дене возалташ лиеш.

Ак — 350 тенгеат 82 ыр.

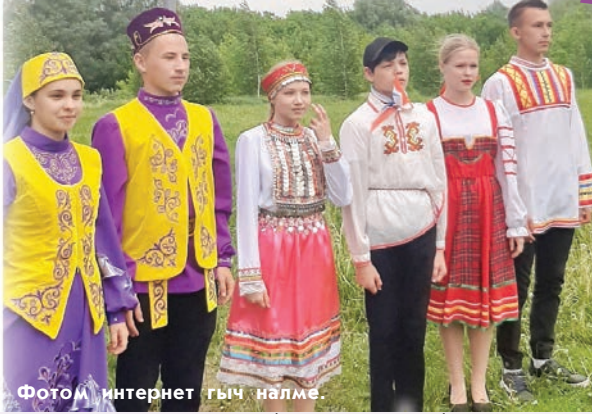
Индекс — П4696.

Подпискым ыштыше-влак коклаште **лотерей** модыш эртаралтеш.

«Келшымаш тулото»

Фотом интернет гыч налме.

«Келшымаш тулото» ты гана Виче кундемысе Малмыж олаште эртаралтын. Марий Эл Республикысе Марий Турек, Татарстан Республикысе Балтаси да Виче кундемысе Малмыж районла гыч ўдыр-рвезе-влак 56-шо гана иквереш погыненыт (снимкыште). Кум пошкудо районышто илыше тўрлў калыкын икшывыже-влак 1966 ий 29 майыште икымше гана тыгай вашлиймашым эртареныт. Тиде поро йўла кызытат шуйна. Йоча-влак пашашт дене палдареныт, спорт модмаште писылыкштым тергеныт, тулото воктене пайремын гимнжым йонгалтареныт.

Л.НИКОЛАЕВА.

12 июнь — Российын кечыже.

Элна мотор да поян

Шочмо элым изинек йўратен кушкына. Школышто патриотизмлан поснак кугу тўткыш ойыралтеш. Кажне шочмын у тунемме арням тистым нўлтымў гыч тўналына. Флагын лойгалтмыж годым ме Российын гимнжым мурена. Тыгодым Шочмо эл верч кугешныме кумыл ылыжеш. Шинча ончылнына шўмбел шочмо ялна, суртна, яндар вўдан памаш, ер-влак, уста ег, элым аралыше-шамыч сўретлалтыт. Кугешныме деч посна Российын эртыме корныжымат палышаш улына. Тидым ме историй да ИКН уроклаште келгын тунемына. Поян историйан Российыште илымына дене моткоч кугешнена.

Алина СУББОТИНА.

2-шо номеран Морко школ.

Фотом школ архив гыч налме.

Веселан канена

Морко район Купсола школ пелен «Шонанпыл» лагерь шке пашажым тўналын. Тушко тўрлў ийготан 20 йоча коштеш (снимкыште). Воспитатель-шамыч кажне кечын онай мероприятийлам эртарат. Ўдыр-рвезе-влак тўрлў викториныште ушакылыштым тергат, спорт модмаште капкылыштым шуарат. Мураш, кушташ, тўрлў поделкым ышташат жап ситышын. Йоча-влаклан

шочмо кундемын сылне верлажым ончал савырнаш утларак келша. Н.С.Мухин лўмеш музейыш, ялысе клубыш экскурсий дене коштыт. Лагерьыште жапым пайдалын да веселан эртарат.

М.Э.МИХАЙЛОВА.

Марий Элыште икымше сменяште 192 лагерь (ола воктенысе 13 лагерь, школ пеленысе 177 да палаткан 2 лагерь) пашам ышта.

Российысе увер

Москосо Сеньмаш тоштер сўретлаш йўратыше йоча-влакым «**Портрет фронтовой собаки**» тўнямбал конкурсыш ушнаш ўжеш. Пашам **18 июль марте** колтыман. Тўрыс увер — victorymuseum.ru сайтыште.

14-17 ияш ўдыр-рвезе-влак, усталык шўлышан улыда? Тугеже «**Всегда готов**» всероссийский конкурс — тыланда. Йодмашым drugoedelo.ru сайтыш **19 июль марте** пуыман.

Волгоград кундем, Великий Устюг ола, Октябрьский переулок, 1-ше а номеран пўрт адрес дене **31 июль марте** Йўштў Кутызалан серышым возыза да «**Сказочные символы моей Родины**» всероссийский конкурсыш ушныза. Лу сеньшымын **18 ноябрьыште** Йўштў Кутыза шке шочмо кечышкыже ўжеш.

Марий Элысе увер

Марий серызе, журналист, драматург **Александр Петровлан** марий сылнымутым, драматургийым вяндимыжлан «**Марий Эл Республикын калык серызыже**» лўмым пуэныт. Шокшын саламлена!

17 июньышто Йошкар-Олаште «**Пелдыш пайрем**» эрталтеш. Оласе площадкылаште концерт, йоча-шамычлан конкурс-влак лийыт. Пайремыш тўрлў кундемыште илыше марий-влак погынат.

И.С.Палантай лўмеш тўвыра да сымкытыш республикысе колледжыште **кенежымсе усталык мастерской** почылтын. Ўдыр-рвезе-влак композитор Григорий Архиповын «**Буратино**» мюзиклжым ямдылат. Икымше смене **15 июль марте** шуйна.

«Чоткар тукым улына»

Фотом школ архив гыч налме.

3 июньшто шочмо Кугу Корамас школыштына «Чоткар тукым улына» республикысе краеведений лудмаш эртаралтын (снимкыште). Тушко мыят ушненам. Эн ончыч «Чоткар Патыр» тўвыра да историй комплексышке экскурсий дене миенна. «Укрась землю Чоткара» акцияшке ушненна, пеледышым шынденна. Луд-

машке ятыр участник погынен. Ныл секцияште паша шолын. Тунемше-влак туньктышышт нерген пашам ямдыленит. Аня шўжарем йолташ ўдыржў Мария Бирюкова дене «Уста педагог курымлан» шымлыме пашам марий йылмым да литературым туньктышто Г.Е.Ибраеван вуйлатымыж почеш возенит. Анялан уве-

рым погаш мыят полшенам. Нуно икымше туньктышем А.А.Семенова нерген каласкаленит. Шымлыме пашашт дене кокымшо верыш лектынит.

«Методике мастаргудо: профессионал деч – мастер-класс» секцийыште туньктышо-влак уроклаште онгай йўным кучылтмышт дене палдаренит. Икте кейс-технологий, весе модульный технологий нерген каласкаленит. Вес секцияште «Учителями славится Россия» почеламутым сылнын лудмо конкурс эртаралтын. Тыгак тўвыра пашаеншамыч погыненит. Нуно тўвыра поянлык дене кылдалтше тўрлў йодышым канашенит. Икманаш, пайрем тўвыргў лектышан да пайдале лийын.

Настя МИХАЙЛОВА.
Волжский район.

Эре пырля

«Шўдў тенгет ынже лий, шўдў йолташет лийже», – манит калыкыште. Мый тиде ой дене келшем. Илышыште икте-весе дене келшен илы-маш эн шергакан. Мыняр шуко йолташет, тунар ойго-куаным пырля пайлаш куштылго. Мыйын йолташемын лўмжў – Дима. Ме яра жапнам пырля эртарена: коктынат футболла модаш йўратена. Верым шкеак кельштаренна, капкамат пырля ыштенна. Йолташем дене икте-весым умылена. Мемнан келшымашна кужу ўмыран лиш, шонем.

Саша ИВАНОВ.

* * *

Ксения, Лиза, Камилла эн лишыл йолташем-влак улыт. Школыштат эре пырля лийинна, каникул годымат икте-весе деч огына ойырло. Ача-авалан сурт сомылкам ышташ полшымеке, тўрлў модыш дене модына. Мыланна шылын модаш, модыш пўртым ышташ келша. Ме икте-весылан полшаш эре ямде улына.

Ксения БОГОЛЮБОВА.
Морко, Коркатово.

Увер

«Маяк» федерал туньктымо компаний 8-11-ше класслаште тунемше ўдыр-рвезе-влаклан кенгежымсе онлайн-лагерьым ямдылен.

Тудо 15-30 августышто «ПрофКэмп» але «СкулКэмп» программыла дене пашам ышташ тўналеш. Тўрыс уверым mayak.study сайтыште ончыза.

Вийым погат

Вучымо кенгеж толын шуо. Мемнан ялысе йоча-влак кенгеж каньшыштым тўрлў семын эртарат. Икте школ пеленысе лагерьыш коштеш, весе ер воктене колым куча, кумшо коча-коваж деке унала каен. Икманаш, кўлан мо келша. Туге гынат чылан у пагытлан йўвыртен канат, вийым погат.

Таня СУВОРОВА.
Морко, Кожлаер.

Марий тўран кайык

Авамдын «Юж кайык» фестиваль эртаралтме нерген ойлымыж деч вара мыйынат ушнаш кумылем лектын. Тукым шольмымат таратенам. Когыньнам снимкыште ужыда. Интернетыште ончен, кок юж кайыкым ыштенна. Авам юж кайыкым плац куэм гыч кельштарен. Тудым ыштыме годым чыла шотыш налман: куэм мардежым колтышаш огыл, кучыктымо арвер куштылго, но пентгыде лийшаш, леерын кужытшо – 50 метр наре. Иктым марий тўр дене сўрастаренна. Весым онгай, воштылшо чурияным ыштенна. Марий тўран кайыкнан каваште чо-нештылмыже моткоч сўралын койын.

Артём ИВАНОВ.
Йошкар-Ола,
24-ше номеран школ.

Фотом архив гыч налме.

Йылмын ямжым – кажнын чоңыш

Йоча шочмо йылмын пагалаш, моторлыкшым шижаш ешыште тунемеш гын, школыш кайымеке, келге шинчымашым налаш кумылангеш. Татарстан Республик Арск район Шурамучаш школышто марий йылмын да литературым туныктышо О.И.Антипова (снимкыште) шочмо йылмын ямжым кажне марий йоча деке намиен шукта.

– Шурамучаш школышто ныл ял гыч 52 йоча тунемеш. Нунын кокла гыч 17 икшыве – марий. Нуно марий йылмын тунемеш, молышт – татар йылмын, – ойла Олеся Игоревна. – Мый икжежат ты школым тунем пытаренам. Тунам марий йоча-влак «Б» классыште тунемынна, татар-шамыч – «А» классыште. Марий-влак татар йылмын паленна. Татар-шамыч марла мутланен моштенят. Кызыт сўрет вашталтын, тунемше-влак икте-весьышт дене лач рушла кутырат. Тидын шотышто ончыч телевизорым, телефоным, интернетым титаклыман. Кызыт умyleм, йылмын аклыман еш гыч тўнгалеш.

Уста туныктышо шочмо йылмын ончыкылыкшо верч чон йўлен тырша. Тўрлў йўным кучылтын, урокым эртарам. Йоча-шамычлан модыш урок поснак келша.

Тыгодым Олеся Игоревна уэмдыме марий модышым эртарам. Модмо йўре йўла, пайрем нерген палдарам. Тунемше-влак дене шымлыме пашам возат, конкурс-

лаш ушнат. «Ямде лий» газет – тўн полшыкалышыже. Юнкор-шамычын возымыштым шергалыт, кроссвордлан, филвордлан вашмутым кычалыт (снимкыште). «Ямде лий» газетым ятыр тунемше налаш. Начарын илыше ешыште кушшо икмыняр икшывылан О.Антипова газетлан подпискым шке быштен пуа.

– Йоча-влак марий йыл-

мын тунемаш кумылан улыт. Шымлыме пашашт дене конкурслашке ушнат. 9-ше классым тунем пытарыше Эмиль Антипов Марий Эл Республикысе Морко район Унчо селаште эртаралтыше «Ший талешке» шымлыме краеведений паша конференцийыште мастарлыкшым ончыктен. «Ший вўд» («Ший шор») ансамбльыш коштышо йдыр-рвезе-влак дене тўрлў фестивалыш ушнана, – ойла туныктышо.

О.И.Антипова «Ший вўд» марий калык фольклор ансамбльым ятыр ий вуйлата. Тушко марий, татар икшыве-шамыч марла мураш, кушташ тунемаш коштыт. Уста туныктышо фольклор полшымо дене шочмо йылмын аклаш, йўлам пагалаш, тўрлў калык коклаше кылым пенгыдемдаш туныкта.

Е.ИВАНОВА.

Фотом школ архив гыч налме.

Уста ен

Мыйын родо-тукумыштем моткоч шуко туныктышо уло. Иктыже – Леонид Иванович Иванов. Тудо Ёлылсола ялеш шочын. Йошкар-Олаште туныктышын професийжым налын. Звенигово район Шолэнер школышто марий йылмын да литературым туныктен. Усталыкше дене ойыртегалтын: икмыняр книга савыктен луктын, Шолэнер школым вуйлатен. Сай пашажлан медаль дене палемдалтын. Л.И.Иванов – мыланем пример.

Саша ИВАНОВ.

Морко район.

Кеч-могай йдырамаш туныктышо эн йўскырт ефын кумылжым савырен моштыжо, пўрвєн учытыл керек-могай осал йочам колыштарен, кўлеш гын, пўгў гай тўнден кертыше.

В.КОСОРОТОВ.

Акростих

Тунеммаште, неле годым
Уло сай энертышна.
Ну, тугеже, шулдыранын,
Ынде ончык кайышна.
Кў гын тудо, тый палет мо?
Туныктышо! Вик манам.
Ызгена ме кече мучко,
Шинчымашым погена,
Ончык рын ошкылына.

**«Русская словесность»
кружокын енге-влак.
Волжский, Сотнур.**

Уш-акыл элыш

Пеш поро, сай туныктышем –
Эре воктен, эре пелен.
Эрдене шыргыж вашлиеш,
Уш-акыл элышке ўжеш.

Ушан-шотан туныктышем,
Улат эр шўдыр мыланем.
Мурет шует – йўкет яндар,
Памар школнам шергылтара.

Йошкар ручкан «визытанем»
Эреак кумылым нўлта.
Ом нойо мый мокташ Теңдам,
Тачат-эрлат воктен лиям.

Илен толмек, ала мыят
Шуем учитель корныдам?
Эвелина ЖАРНИКОВА.
Волжский, Памар.

Полина НИКИТИНАН сўретше.
Кужагер, Шўдымарий.

Сылнымутын шўшпыкшў

«Возен мошташ Юмын, пўртўсын пуымо усталык кўлеш», – ойлен МАССР-ын икымше калык поэтше М.Казаков. Шомакын юзо вийжым, моторлыкшым шижме мастарлыкым пўртўс Настя Михайловаланат (снимкыште) пўлеклен. Тудо Волжский район Кўгу Корамас школышто 9-ше классым тунем пытарен.

– Изирак класслаште тунеммем годым «Юл ўвер» газетеш ава, кова, тўрлў мероприяций, пайрем нерген заметкем-влак савыкталтыныт. «Шўм-чон изолык» журнал дене кылым кученам. «Ямде лий» газет дене йолташ лийынам. 2017 ийыште мыйым «Марий юнкор» слўтшышко ўжыныт. Уста еншамыч дене вашлиймаш-влак возаи утларак кумылым луктыныт. «Изи ур» икымше почеламутем лач ты слўтшышто шочын, – ойла ўдыр.

Настялан сылнымутышко икымше ошкылым ышташ икымше туныктышыжо А.А.Семенова полшен. Кызыт марий йылмым да литературым туныктышо Г.И.Ибраева кумыланга. Сенгымашышт ятыр. «Сылнымут алмаштыш», «Мый да шочмо йылмым

туныктышем», «Марийская земля» республикысе сылнымут да сочинений конкурслаште сенгышыш лектын. «Шулдыран мут» регион-влак кокласе сылнымут фестиваль-конкурсешто икымше лийын.

– Корамас кундемын южшак усталык шўлышан. Тыште поэтессе Мардан Рая, журналист да мурызо Раисия Данилова, семмастар Иван Егоров, сўретче Иван Ямбердов да молат шочынкушкыныт. Мый нунын дене кугешнем да тыгаяк уста лийнем. Сылнымут дене умбакыжат кылым кучаи шонем. Тудо уш-акылым пойдара, Шочмо элым йўраташ кумыланга, – ойла Настя.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

фотом еш архив гыч налме.

Шымлыме пашалан туныкта

Марий йылме ден литератур уроклар Н.Д.Ильина туныкта. Тудын урокшым куанен вучена. Кажне гана шуко ум пален налына. Надежда Дмитриевна почеламутым возкала, мемнамат кумыланга. Шымлыме пашашке уша. Самырык серызе-влак В.Егоровын, С.Бессонован, А.Тимоеван произведенийлашт гыч онартыш мутан ойлончо-шамырым возен лукна. Моткоч онай паша улмаш! Чыла чумырен, изирак книгаг ыштышна. Ёнде частицан почеламут-влакым погаш тўналына.

Эмилия ПОЛИКАРПОВА.
Волжский, Карай.

Урокышто модына

Школ – кокымшо сурт, туныктышо – кокымшо ава. В.И.Фёдорова мемнам нылымше ий школышто порын вашлиеш. Тудо авамым, изамым, акамым туныктен, ынде мыланем келге шинчымашым пуа. Валентина Ивановна сайын умылтара. Нелылыкым шижына гын, полшаш вашка. Пенгыдын йодын мошта, шинчымашнам терга. Урокышто гын йокрокланаш жап уке. Ме тўрлў модыш дене модына. Йомакысе героят лийына, тўрлў олашке, элышке экскурсий дене коштына.

Карина ИВАНОВА.
У Торьял, Кузнеч.

Кок пачаш лишыл

Мыйын икымше туныктышем – авам. Тудо изинек ача деч посна кодын. Шўжарже дене когыныштым ковам ончен куштен. Йочаж годымак «школла» модаш йўратен. Шонымыжо шукталтын. Кадрек школышто йоча-влаклан шўм шокшыжым, порылыкшым, шинчымашыжым латкудымшо ий пўлекла. Икымше туныктышым кокымшо ава дене тагастарат. Тугеже мыланем авам Валерия Валерьевна кок пачаш лишылрак да шергырак. Тудым чот йўратем да чаманем. Мутшым колыштам, эре полшем. Ава деч лишыл иктат уке. Тудо шке йочажын куанжым, ойгыжым умыла, польш кидым эн ончыч шуялта.

Артём ИШМАНОВ.
Татарстан, Агрыз, Кучук.

Модай ойыртема?

Ожно хант калыкым «остяк», мансим «вогул» маньныт. Нуно Касвел Сибирьште илат, Томск, Тюмень, Свердловск кундем-ла авалтат. Хант ден манси-влак тужвал түс дене икгай улыт гынат, нуным кок түрлө калык семын палыман. Йылмыштат ойыртемайтеш. Мутлан, касвел да эрвел тужка хант-влак икте-весе-штым пеш йосын умылат. Койыш-шоктышыштым ончалаш гын, нуно поро кумылан, тыматле, савырле улыт. Шуко мутланаш огыт йорате.

Тукым гыч тукымыш

Хант ден манси калык-влак кугезе йулам жаплен илат, пайремым кызытат пайремлат. Ик эн тоштылан «Медвежь игрица» шотлалтеш. Хант-влак маскам чодыресе янлыклан веле огыл, кавасылан шотлат, родо семын аклат. Пайремыште пörьен-влак маска семын чиен мурат, куштат, сценкым ончыктат. 2021 ийыште тиде йулам Россиясе шүдө эн сай турист брендыш пуртымо. «Медвежь игрица» окружной школ «Живущие по солнцу» финн-угор калык-влакын тувыра фестивальыштышт сенгыше лийын.

– Верысе калык У ийым апрельын кокымшо рушар-нянже пайремла. Коракын йүдвел кундемыш чонештен толмекыже, телым кекеж алмаштыме жапыште «Вороний день» пайремым эртарена (снимкыште). Корак хант-влакын инуй кайыкыштан шотлалтеш. Тошто ой почеш, тиде кайык туням ылыжтен. Тудым ава семын аклена. Пайрем кечын

Юграсе тора родына

Хант-Манси автоном округ – Югра моткоч сылне вер-шөрыштө верланен. «Хант» шомак «Обь гыч ег-влак» манын кусаралтеш, «манси» мут – «ир». «Югра» «вүдысö калык» манме лиеш. Тиде кундемыште мемнан финн-угор родына-влак илат. Нуно моло калык-шамыч деч мо дене ойыртемайт! Модай пайремым эртарат! Модай йулам шук-тат! Тидын да моло нерген «Ханты ясанг» (Хантыйское слово) газетын редакторжо Л.Т.Гурьева палдарыш.

кумалына, куэлан вуйым савена. Куэ – үдырамашын символжо. Укшалакыже тюрлө тунсан тасмам, кечым ушеш-тарыше оксам, курчакым, клендырым сакалена, – ойла Людмила Тихоновна.

ций-влакын верысе преданий да йомак почеш увертарыме «В мире сказок и легенд» комикс конкурсыш ушнат. Йоча-шамычын йылмыштым виандаш «Хатлые» (Солнышко) да «Витсам» (Капелька) журнал-влак полшат.

Фотом редакцийын архивше гыч налме.

Шочмо йылме ила?

Тюрлө пайрем шочмо йылмым аралаш полша гынат, ешлаште ача-ава-влак икшывышт дене шагал мутланат. Хант ден манси йылме урокшамыч факультатив семын веле эртаралтыт. Туге гынат үдыр-рвезе-влак шочмо йылме дене тюрлө конкурсышто мастарлыкыштым ончыктат, олимпиадыште ушакылыштым тергат. «Ханты ясанг» ден «Луима сэрипос» (Северная заря) газет редак-

Тюрлө калык коклаште

Югра кундемыште ик миллионат шымшүдө түжем утла калык ила. Нунын коклаште руш, татар, украин, башкир, азербайджан-влак да молат улыт. Тушто вич түжем наре марий шке вержым муын. Тюрлө калык дене пырля эртарыме конкурс ден фестивальлашке ушнат. Огай проектым возен, сенгышыш лектын, илышыш шындалат.

Р.Б.СУНГУРОВА, Юграсе марий-влакым ушен шогышо «Марий ушем» регионисо мер ушем вуйлатыше:

– Ме, Югра кундемыште илыше марий-влак, родо калыкын мландыштыже улмынам шижна. Верысе хант да манси калык-влак дене кылым кучена, ваш пагалена. Тюрлө мероприятийышкышт ушнена, нунат толыт. Мутлан, март тылзын пытартыш каныш кечылаштыже хант ден манси-влакын пүчым ончышо, колызо да сонарзе-влакын кугу пайремышт ий еда эртаралтеш. Нуно мемнам концертшыштым сорастараш полшаш йодыт. Родо-тукым калык-шамыч тыматле койышан, пашаче, пүртүсым аклыше улыт.

Лаштыкым Х.АЛЕКСАНДРОВА ямдылен.

Купсола тўзлана

Мый Купсола ялыште илем. Ялна мотор кундемыште верланен. Тораште огыл кугу куп уло, сандене тудым тыге лўмденыт. Умбакрак кает – Немда энер тыйым шокшын вашлиеш. Ме, изижат-кугужат, Купсолам кертме семын тўзатена. Вольыкым кўтўшкў лукмо деч ончыч ял калык, тўшкан погынен, илыдыме ик пўрт ончылно печым алмаштен. Ялемын уэммыжлан пеш йывыртенам. Тыште эше школ, йочасад, ферме лийшаш улыт, шонем.

Костя ШЕХУРДИН.
Шернур район.

Палаш онгай

10 июнь – Шарикан ручкан кечыже.

- ✓ 1945 ийыште Нью-Йоркышто икымше гана ужалымашке луктыныт.
- ✓ Ик ийыште айдемылан возашыже 3-4 ручка кўлеш. Сай ручка дене 50 тўжем наре мутым возашлиеш.
- ✓ Ик ручка дене 6 километран корным коращлиеш.

Шукш-копшанге унагудо

Йочасадыштына шукш-копшанге-влаклан унагудо уло. Тудым Ева Щербинина (**снимкыште**) ачаже, Александр Михайлович, ыштен. Ме икшыве-шамыч дене кажне кечын тушко коштына. Шукш-копшанге-влакым тўткын ончена, нунын илышыштым шымлена. Ёдыр-рвезе-влак кажне гана йодыт: «Унагудыш мо эше толын? Ку-ку». Ёлыл пачашыште трай чўчкыдын коеш. Коклан лывымат ужуна. Унагудышкына у йолташ-влак илаш пуреныт манын, икшыве-шамыч моткоч куанат.

Н.ГОДУНОВА.
Йошкар-Ола, 80-ше №-ан йочасад.

Фотом йочасадын архивше гыч налме.

Виян газет

Фокус

Кўлыт: кужу линейке, газет.

1. Линейкым пелыже марте ёстембак пыштыза. Ик пелыже кечалтше.
2. Газетым, тодыштын, линейкыш пыштыза. Линейкым кечалтме мogyржо гыч перыза – газет чонештен кая.
3. Вара газетым линейке ёмбак шарен пыштыза да перыза. Газет изиш гына тарвана, чонештен огеш кай.

Калык пале

- Шикш кўш кўза – ояр игече лиеш.
- Ёжўвўр шиялтыш семын мура – оярлан.

Пудий-влак мландыште, вондeryште, шудышто да моло вереат илат. Сандене тўткў лийза. Пўртўс лонга гыч пурымекеыда, ёмбал вургемдам тергыза.

МАУК "ДВОРЕЦ КУЛЬТУРЫ РОССИЙСКОЙ АРМИИ"

Праздничный концерт

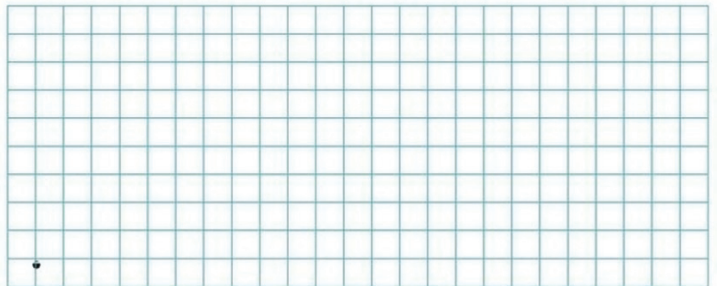
12 ДЕНЬ РОССИИ

11:00 июня

"ЕСЛИ БУДЕТ РОССИЯ - БУДУ И Я!"

64-20-99 Стадион за ДКРА Рекламе.

1→, 2/, 2|, 1/, 1\, 1|, 1→, 1|, 1/, 1→, 1|, 2\, 1/, 1\, 2/, 1→, 2\, 1/, 1\, 2/, 1|, 1→, 1\, 1|, 1→, 1|, 1/, 1\, 2|, 2\, 1→, 2/

Стрелке почеш каеда гын, сўрет шочеш.

«Ямде лий» газет
Тўн редактор
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
Индекс: П4696.
Тираж 1550 экз. Заказ
Формат – А-4-8.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdellii>
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
(документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: yamdelii.rf

УЧРЕДИТЕЛЬ:
Марий Эл Республикысе
Культур, печать да
калык-влакын пашашт
шотышто министерстве.

Газетым редакцийыште
погымо да версталыме,
«Марий Эл Республикысе
Правительствын типографийже» ООО-што ямде
оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын
адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Кыл, информационный
технологий да массовый коммуникаций
сферым эскериме шотышто федеральный
службын Юл кундем федеральный
округысо управленийыштыже регис-
трироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01335,
2021 ий 29 сентябрьыште пуымо.

0+

Печатьыш пуымо жап –
14-00,
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шоныма-
шышт тўрлў лийын кертят. Серыш-
влак мўнгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издательын адресше:
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый
Вийын 70-ше идалыкше урем, 20-шо пўрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс).

Галина ТРОФИМОВА
(Морко посёлко).
Морко районысо Йыр
ялын Токсар урем
мучаштыже.

Йўдым ик кўтўчõ нимучаш-
дыме шорыкым орола, кечы-
валым иктыжымат ок уж.

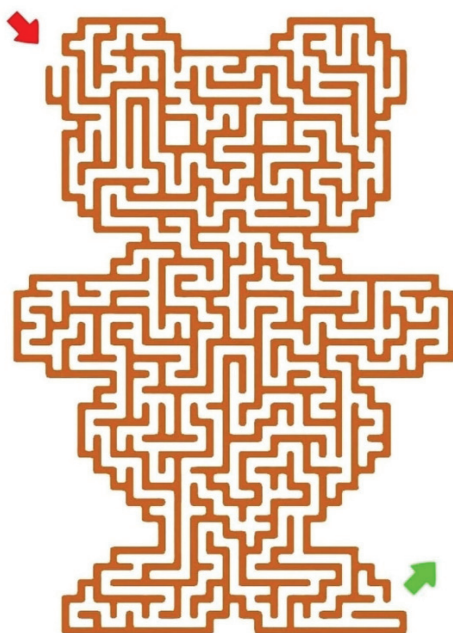
Тушто.

Петю ден Колюлан ковашт
кампеткым налын пуэн.
Кажне коробкаште 12 кам-
пет гыч киен. Петю

икмыняр кампетым
кочкын, а Колю –
Петю деч кодшы-
жым. Изак-шолякын
мыняр кампетышт
кодын?

Лабиринтым эртыза.

Арина ГРИГОРЬЕВА
(Медведево, Новотроицк).
Медведево посёлкысо
зоопаркыште.

Сўретыште ончыктымõ
шомак-влакын кокымшо
букваштым кучылтына гын,
могай мут лектеш!

6 июньышто партизанке Ольга Тихомирован
шочмыжлан 100 ий темын.

Шола гыч пурлашке:

2. ... йочапõртыштõ пио-
нервожатый-
лан пашам

6. Сўзлæнер школышто кõ
лийын? 7. Партизан отря-
дыште Ольган пашаже.

9. Ольга Алексан-
дровна ... 10. 1-ше
Белорусский пар-
тизан бригадын
командирже.

Кўшыч ўлыкõ:

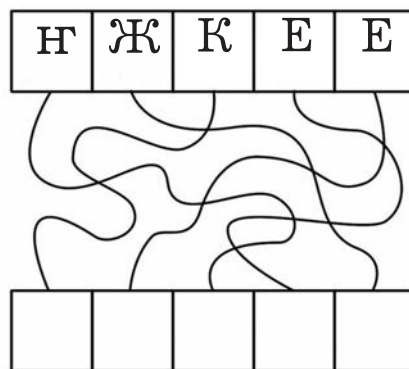
1. Ольган шочмо ялже.
3. Ольга Тихомирова нерген
балетын авторжо.
4. «Ольга-партизанка»
балладын авторжо. 5. Пар-
тизан отрядын командирже.
7. Ольга Тихомирова нерген
поэмын авторжо. 8. Йõшкар-
Олашке ушнымеке, Лап-
шино могай урем лийын?

В.СМИРНОВ ямдылен.

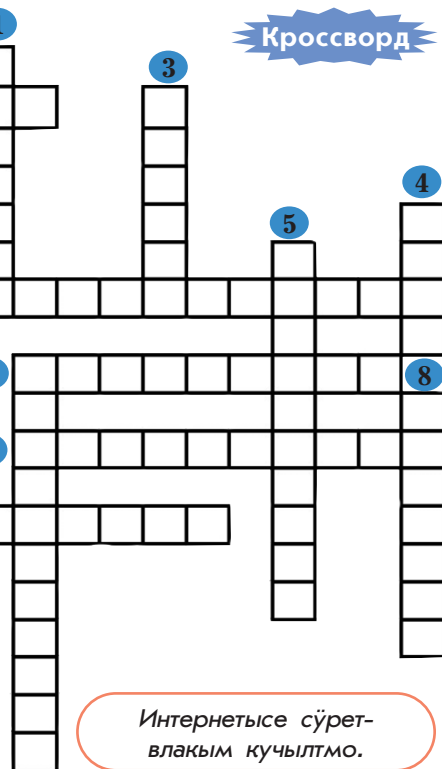

Вашмутлан могай сўрет
лийшаш!

Буква-влакым чын шын-
ден, мутым лудса.

Кроссворд

*Интернетысе сўрет-
влакым кучылтмо.*